

16 Ιανουαρίου 2018

Μυστήριο με τον μέχρι σήμερα άγνωστο πίνακα του Ελ Γκρέκο -Διχάζει τους ειδικούς

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Λίγοι τυχεροί δημοσιογράφοι ήσαν εκείνοι που είχαν την τύχη να δουν την περασμένη Τρίτη για πρώτη φορά τη «(Θεία) Επίσκεψη».

Εναν πίνακα που φέρεται να έχει φιλοτεχνήσει ο Ελ Γκρέκο για το παρεκκλήσι σε μία εκκλησία του Τολέδο, που είχε παραγγείλει η γνωστή μαικήνας Ισαβέλ ντε Οβάλιε, η οποία είχε παραγγείλει και άλλα έργα στον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο.

Εν τούτοις, οι καθ' ύλην αρμόδιοι ειδικοί δεν έχουν ακόμη κατορθώσει να πλησιάσουν την ελαιογραφία του απaráμιλλου κρητικού ζωγράφου, διαστάσεων 1Χ0,80, που απαθανατίζει την επίσκεψη της Παρθένου Μαρίας στην πρώτη της εξαδέλφη Ισαβέλλα, οι οποίες αποδίδονται με τη μορφή δύο γυναικών που φορούν τα γνωστά από την παράδοση ρούχα και φέρουν αμφοτέρως στη γαστέρα τους, η μία τον Ιησού, η άλλη τον Άγιο Ιωάννη.

Το ενδιαφέρον για τον, άσημο έως σήμερα, πίνακα αυτό αναβίωσε από το 2014, που είχε κηρυχθεί έτος Ελ Γκρέκο, όμως η ταυτοποίησή του και πατρότητά του ακόμη παραμένουν ένα μυστήριο. Αλλά ούτε και η αυθεντικότητά του έχει πιστοποιηθεί, καθότι οι ιδιοκτήτες του δεν έχουν επιτρέψει τους τεχνικούς ελέγχους.

Για πρώτη φορά το Μουσείο του Τολέδο εξέθεσε τον πίνακα και ο διευθυντής του Χουάν Αντόνιο Γκαρθία Κάστρο είναι πεπεισμένος για την αυθεντικότητά του παρά την απουσία τεχνικών ελέγχων. Όπως δηλώνει ο ίδιος, «είναι πολύ πιθανό» να πρόκειται γι' αυθεντικό Ελ Γκρέκο.

Προς ώρας, το μόνο πειστήριο που μπορεί να τεκμαίρουν την άποψη τούτη είναι τα αντίστοιχα έγγραφα, που τοποθετούν τη δημιουργία του μετά το 1608, δηλ. στα τελευταία χρόνια ζωής του αμίμητου ζωγράφου. Βάση για την τεκμηρίωση είναι το συμβόλαιο, με το οποίο δεσμεύεται ο ζωγράφος να εκτελέσει τον πίνακα αυτόν μαζί με άλλους τρεις, έναν Άγιο Πέτρο, έναν Άγιο Ιδελφόνσο και μία Άμωμο (Inmaculada). Επίσης υπάρχει και η μαρτυρία του γιού του ζωγράφου, Γιώργη Μανουήλ, ο οποίος εργαζόταν μαζί του, αναφορικά με τις δωρεές των πινάκων.

Η εκκλησία όπου εκτίθεται σήμερα αποτελεί ένα πολυδύναμο κέντρο τέχνης και το παρεκκλήσι που το φιλοξενεί αποτελεί μία απλή κόχη με ένα κιγκλίδωμα και γυμνούς τοίχους.

Δεν είναι γνωστό εάν εκτίθεντο εκεί τα αυθεντικά έργα, διότι υπάρχουν δύο αντίτυπα από το καθένα που εκτίθενται σε διάφορα άλλα μουσεία. Στην Ουάσιγκτον υπάρχει η φερόμενη ως αυθεντική «(Θεία)Επίσκεψη», όμως η ιστορικός Τέχνης Μαρία ντελ Μαρ Ντοβάλ θεωρεί πως εκείνη είναι κατώτερης τεχνοτροπίας από αυτήν που εκτίθεται στο Τολέδο.

Είναι η ίδια που εντόπισε προ 20ετίας τον πίνακα και έστρεψε την προσοχή στην ύπαρξή του το 2104. Ο πίνακας είναι «εξαιρετικά διατηρημένος», δεν μοιάζει να έχει ταξιδέψει πολύ, ή να έχει υποφέρει από μεταφορές. Τα χρώματά του είναι λαμπερά και για την Νοτβάλ είναι εμφανείς οι ιδιαιτερότητες της τεχνοτροπίας του μεγάλου 'Μαέστρου'.

Μάλιστα, ως προς αυτό αναφέρεται ιδιαίτερα στους μανδύες των γυναικών, οι οποίοι δεν συμφύρονται με το φόντο του πίνακα. Επίσης χαρακτηριστικά της τεχνικής του Ελ Γκρέκο της φαίνονται και τα κεφάλια των δύο προσώπων, ιδίως εκείνο της Παρθένου με το σκουλαρίκι. «Και κοιτάξτε τις καθαρές γραμμές στην άνω γωνία, αναπαριστούν το κατώφλι της Αγίας Ισαβέλλας, ενώ στον πίνακα της Ουάσιγκτον είναι ζωγραφισμένη μία καλά αποδοσμένη πύλη, με ευθυγραμμισμένες με τον χάρακα γραμμές. Στα τελευταία χρόνια της ζωής του, ο Ελ Γκρέκο δεν εκτελούσε τέτοιες λεπτομέρειες», τονίζει η ειδικός.

Όμως ακριβώς αυτές οι κόκκινες αποχρώσεις που χρησιμοποιεί στους πίνακές του ο Ελ Γκρέκο βάζουν σε υποψία μία άλλη ειδικό, την Λετίθια Ρούιθ, η οποία επιμελείται τον ολοκληρωμένο επίσημο κατάλογο των έργων του. «Το βλέπω πολύ τεχνητό, αυτή η κόκκινη επίστρωση για την προετοιμασία του πίνακα περισσότερο μοιάζει να έχει γίνει ώστε να ενισχύει την ιδέα πως πρόκειται για πίνακα του Ελ Γκρέκο. Η λεπτομέρεια του σκουλαρικιού μου μοιάζει απίθανη για ένα έργο της τελευταίας περιόδου και η μπεζ απόχρωση του ενδύματος της Αγίας Ισαβέλλας

είναι πολύ σπάνιο. Στον πίνακα που εκτίθεται στο Ντάμπαρτον Όουκς της Ουάσιγκτον μου προκαλεί έκπληξη η πύλη, είναι αλήθεια, όμως είναι πιθανόν να έχει εκτελεσθεί από τον Γιώργη Μανουήλ, λόγω της αφιέρωσής του στην αρχιτεκτονική», τονίζει η Ρούιθ, η οποία επικροτεί την έκθεση του πίνακα στο κοινό και δηλώνει πως θα τον επισκεφθεί κι η ίδια.

Πάντως η Ρούιθ, επιμελήτρια στο τμήμα Αναγεννησιακών Ζωγράφων στο Μουσείο του Πράδο, δεν αποκλείει το γεγονός ο πίνακας να αποτελεί ένα σύγχρονο αντίγραφο, από τα πολλά που εκτελούνταν εξαιτίας της πιεστικής ζήτησης που υπήρχε στην αγορά της τέχνης μετά την ανακάλυψη του Ελ Γκρέκο στις αρχές του 20ου αιώνα. Αλλά ούτε επίσης αποκλείει το γεγονός να έχει φιλοτεχνηθεί ένα τμήμα από τον ίδιο τον Ελ Γκρέκο και να έχει υπάρξει κατοπινή παρέμβαση από άλλο χέρι, καθότι ο ίδιος ο γιός του είχε αναλάβει να τελειώσει τα ημιτελή έργα του πατέρα του μετά τη θανάτου.

Πάντως ο διευθυντής του Μουσείου του Τολέδο επιμένει πως ο πίνακας είναι αυθεντικός και πως κοπίασαν επί δύο χρόνια ώστε να πείσουν τον ιδιοκτήτη του να τον εκθέσει στο κοινό. Ο ίδιος δεν επιθυμεί να δημοσιευθεί η ταυτότητά του. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Γκαρθία Κάστρο του έχει ζητηθεί να επιτρέψει την τεκμηρίωσή του με τεχνικό έλεγχο, ώστε να διαπιστωθεί η αυθεντικότητά του. «Σε τι χρησιμεύει η κατοχή ενός πίνακα, εάν δεν είναι πιστοποιημένη η πατρότητά του;», επιχειρηματολογεί ο ίδιος.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ, El Pais